

KONKURS HISTORYCZNY PATRIA NOSTRA 2017

TEMATY PRAC KONKURSOWYCH - WIELKOPOLSKA

1 – 7 stycznia

3 I 1920r. Początek polsko-łotewskiej „Operacji Zima”, wymierzonej przeciwko Armii Czerwonej.

„Operacja Zima” - bitwa o Dyneburg, stoczona przez połączone oddziały polsko-łotewskie z Armią Czerwoną w styczniu 1920 r. Wobec zagrożenia ze strony Armii Czerwonej i silnych wpływów niemieckich na tych terenach, zdecydowano się na sojusz wojskowy z Łotwą. Operacja rozpoczęła się 3. stycznia 1920 r. W walkach brało udział ok. 30 tys. Polaków i ok. 10 tys. Łotyszów. Polska załoga strzegła twierdzy dyneburskiej aż do lipca 1920 r.

4 I 1919r. Walki z bolszewikami o Wilno.

Na wieść o zbliżaniu się Armii Czerwonej do Wilna, Polacy z Wilna i okolic utworzyli oddziały samoobrony do walki z bolszewikami. Pomimo początkowych sukcesów, Polacy zostali ostatecznie wyparci z Wilna przez przeważające siły bolszewickie. Wydarzenia te uważane są przez niektórych historyków za początek wojny polsko-bolszewickiej.

6 I 1919r. Bitwa o Ławicę podczas Powstania Wielkopolskiego, w wyniku bitwy w ręce Polaków trafił sprzęt wartości 200 milionów marek niemieckich, będący największym łupem wojenny w dziejach polskiego oręża.

8 – 14 stycznia

11 I 1924 r. Uchwalenie przez sejm ustawy o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej, której autorem był Władysław Grabski – premier i minister skarbu;

9 I 1797r. W Mediolanie gen. Jan Henryk Dąbrowski podpisał umowę z nowo powstałym rządem Republiki Lombardzkiej o tworzeniu na jej terenie pod protekcją Napoleona Legionów Polskich.

9 I 1944r. Powstaje Rada Jedności Narodowej Polskiego Państwa Podziemnego.

15 – 21 stycznia

16 I 1919 r. Ignacy Jan Paderewski został mianowany premierem i równocześnie ministrem spraw zagranicznych.

18 I 1919 r Założenie Polskiego Czerwonego Krzyża.

20 I 1924 r. Ustanowienie statutu Banku Polskiego i nadanie mu wyłącznego prawa emisji banknotów;

22 – 28 stycznia

25 I 1919 r. Podczas posiedzenia Rady Ministrów odrodzonego państwa polskiego, pod przewodnictwem premiera Ignacego Jana Paderewskiego, podjęto decyzję o utworzeniu Państwowych Zakładów Graficznych, w latach dwudziestych zakłady przekształcono w spółkę akcyjną o nazwie Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych;

27 I 1793r. Drugi rozbiór Polski: w Kargowej na ziemi lubuskiej polska kompania piechoty obsadziła ratusz i otworzyła ogień do wkraczającego do miasta batalionu pruskiego, przeciwstawiając się zajmowaniu przez Prusaków ziem polskich.

28 I 1905r. Wybuch strajku szkolnego w zaborze rosyjskim. Po upadku powstania styczniowego szkolnictwo pełniło ważną rolę w systemie rusyfikacji ziem zaboru rosyjskiego.

29 stycznia – 4 luty

29 I 1917r. Założono Bank Polski Królestwa Polskiego.

30 I 1644r. W bitwie pod Ochmatowem wojska polskie pod wodzą hetmana Stanisława Koniecpolskiego i księcia Jeremiego Wiśniowieckiego pokonały Tatarów pod wodzą Tuhaj-beja.

1 II 1411r. Koniec Wielkiej Wojny z Zakonem Krzyżackim i I Pokój Toruński.

5 – 11 luty

10 II 1766 r. Założenie przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego Mennicy Polskiej i wprowadzenie nowego systemu monetarnego w Polsce, na pamiątkę tego wydarzenia dzień 10 lutego ustanowiono Dniem Mincerza

7 II 1939r. Do portu w Gdyni wpływa ORP „Orzeł” nowoczesny okręt podwodny zbudowany z pieniędzy zebranych przez społeczeństwo

10 II 1920r. gen. Józef Haller dokonał symbolicznych zaślubin Polski z Morzem Bałtyckim, tym samym potwierdzono wykonanie jednego z punktów postanowień traktatu wersalskiego, przyznającego Polsce 140-kilometrowy odcinek wybrzeża.

12 – 18 luty

12 II 1798r. W Petersburgu zmarł ostatni król Rzeczypospolitej, Stanisław August Poniatowski

14 II 1942r. Powstanie Armii Krajowej. Rozkaz Naczelnego Wodza, generała Władysława Sikorskiego, nie oznaczał jedynie przemianowania Związku Walki Zbrojnej, lecz powołanie Armii Krajowej - integralnej części Polskich Sił Zbrojnych. Połączyła ona szereg organizacji bojowych, w tym ZWZ.

16 II 1919r. Wyznaczenie linii demarkacyjnej na terenie Wielkopolski na mocy rozejmu w Trewirze, zakończenie Powstania Wielkopolskiego

19 – 25 luty

19 II 1846r. Początek rabacji galicyjskiej – inspirowanego przez władze austriackie powstania chłopskiego charakteryzującego się napadami na dwory oraz pogromami ludności wiejskiej pod przywództwem Jakuba Szeli;

20 II 1846r. Franciszek Wolański ogłosił odezwę o wybuchu powstania krakowskiego;

21/22 II 1846r. Ogłoszenie Manifestu do narodu polskiego przez Rząd Narodowy, początek walk rozpoczynających powstanie krakowskie;

26 luty – 4 marzec

29 II 1768 r. Zawiązanie konfederacji barskiej, zbrojnego związku szlachty polskiej powstałego, by bronić wiary katolickiej i niepodległości Rzeczypospolitej, skierowanego przeciwko Imperium Rosyjskiemu i królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu.

26 II 1927r. Napisany w 1797 roku przez Józefa Wybickiego „Mazurek Dąbrowskiego” został uznany polskim hymnem narodowym. Okólnik, który ogłaszał zmodyfikowaną wersję tej pieśni jednym z symboli państwowych, wydało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

1 III 1938r. Śmierć Władysława Grabskiego – autora reformy walutowej, polityka Narodowej Demokracji, ministra skarbu, dwukrotnego premiera II RP.

5 – 11 marzec

6 III 1898r. – Na ulice Poznania wyjechał pierwszy tramwaj elektryczny.

7 III 1000r. Rozpoczął się zjazd gnieźnieński.

9 III 1652r. Data wykorzystania po raz pierwszy zasady liberum veto na Sejmie.

12 – 18 marzec

17 III 1522 r. Wygłoszenie na zjeździe stanów Prus Królewskich traktatu o monetach pod tytułem „De aestimatione monetae” („O szacunku monety”) przez Mikołaja Kopernika. Traktat ten, wraz z „Monetae cudendae ratio” stał się podstawą tzw. prawa Kopernika-Greshama, w myśl którego „pieniądz lepszy jest wypierany przez gorszy”.

13 III 1940r. We wsi Gałki Krzczonowskie twórca i dowódca Oddziału Wydzielonego Wojska Polskiego, mjr Henryk Dobrzański „Hubal” otrzymał rozkaz demobilizacji wydany przez Komendanta Związku Walki Zbrojnej, płk Stefana Roweckiego. Pomimo tego niezłomny dowódca nie złożył broni i z pozostałymi przy nim 70 podkomendnymi kontynuował walkę.

18 III 1863r. Powstańcza armia gen. Mariana Langiewicza odniosła swoje ostatnie zwycięstwo nad carskimi wojskami. Całodzienna bitwa pod Grochowiskami była jedną z największych i najbardziej krwawych batalii doby Powstania Styczniowego. Kluczową dla jej przebiegu okazała się nieugięta postawa elitarnego i dobrze uzbrojonego oddziału żuawów śmierci, dowodzonego przez Francuza Franciszka Rochebrune'a.

19 – 25 marzec

20 III 1942r. Na murach Warszawy po raz pierwszy pojawia się znak „Polski Walczącej”.

23/24 III 1609r Zwycięstwo polskiej floty nad Szwedami w nocnej bitwie morskiej pod Salis podczas wojny o Inflanty

24 III 1794r „Akt powstania obywateli mieszkańców województwa krakowskiego”, ogłaszający rozpoczęcie insurekcji kościuszkowskiej.

26 marzec – 1 kwietnia

26 III 1943r. Akcja pod Arsenalem.

1 IV 1656r. Król Jan Kazimierz składa śluby w katedrze we Lwowie: Najświętsza Maryja Pana zostaje ogłoszona Królową Korony Polskiej. Potop Szwedzki.

1 IV 1920r. W Ministerstwie Spraw Wojskowych powstaje Wydział Ochotniczej Legii Kobiet. Ochotnicza Legia Kobiet to pierwsza w Polsce i Europie kobieca organizacja wojskowa, czynnie uczestnicząca w walkach. Powstała we Lwowie w listopadzie 1918 r. z inicjatywy Aleksandry Zagórskiej, która po śmierci syna w walkach z Ukraińcami przyłączyła się do obrony miasta. W 1920 r. legionistki wstąpiły się w obronie Wilna przed bolszewikami, służąc w szeregach piechoty, kawalerii, służby sanitarnej i wywiadu. Jedną z najbardziej znanych legionistek była 21-letnia Maria Wittek, w przeszłości pierwsza kobieta-generał Wojska Polskiego.

2 – 8 kwietnia

2 IV 1940r. Przebywający na emigracji w Paryżu Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski wydał rozkaz utworzenia Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich. Formowanie oddziału rozpoczęło u boku wojsk francuskich w Homs na terenie dzisiejszej Syrii. Dowódcą brygady został płk Stanisław Kopański.

4 IV 1940r. Mord w Katyniu

5 IV 1883r. Profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego, Zygmunt Wróblewski i Karol Olszewski jako pierwsi na świecie dokonali skroplenia tlenu.

9 – 15 kwietnia

10 IV 1864r. Powstanie styczniowe: dyktator powstania Romuald Traugutt został aresztowany przez rosyjską policję.

11 IV 1775r. I rozbiór Polski: w Warszawie zakończył obrady Sejm Rozbiorowy, który zatwierdził traktat podziałowy.

14 V 1924r. Prezydent RP Stanisław Wojciechowski wydał rozporządzenie o wycofaniu z obiegu marki polskiej i zastąpieniu jej złotym. W tym celu powołano Bank Polski, jako emitenta nowej waluty. Wprowadzenie złotego było elementem reform przeprowadzonych przez rząd Władysława Grabskiego. W ich wyniku II RP po okresie hiperinflacji osiągnęła stabilizację gospodarczą.

16 – 22 kwietnia

16 IV 1952r. Gen. August Emil Fieldorf został skazany przez Sąd Wojewódzki w Warszawie na karę śmierci.

18 IV 1927r. W katedrze gnieźnieńskiej odbyła się koronacja Bolesława I Chrobrego na pierwszego króla Polski.

19 IV 1943r. Powstanie w getcie warszawskim

23 - 29 kwietnia

27 IV 1924r. Powstanie Ligi Morskiej i Rzecznej - polskiej organizacji społecznej stawiającej sobie za cel propagowanie zagadnień morskich wśród społeczeństwa polskiego.

28 IV 1924r. Rozpoczęcie działalności przez Bank Polski SA, posiadający wyłączne prawo emisji biletów bankowych, będących prawnym środkiem płatniczym.

29 IV 1924r. Wycofanie z obiegu marki polskiej i zastąpienie jej złotym polskim;

30 kwietnia – 6 maja

3 V 1815r. Utworzenie Wolnego, Niepodległego i Ściśle Neutralnego Wolnego Miasta Krakowa i jego Okręgu (Rzeczypospolitej Krakowskiej) pozostającego pod kontrolą trzech państw sąsiadujących – Imperium Rosyjskiego, Królestwa Prus i Cesarstwa Austrii;

3 V 1791r. Uchwalenie Konstytucji 3 maja

4 V 1863r. Powstanie styczniowe: w nocy z 4 na 5 maja oddział Ignacego Mystkowskiego urządził pod Stokiem zasadzkę na wojska carskie, odnosząc jedno z największych polskich zwycięstw podczas powstania.

7 – 13 maja

7 V 1919r Żurawiejki - 17 Pułk Ułanów Wielkopolskich i jego żurawiejka pułkowa

8 V 1933r Stanisław Skarżyński zakończył przelot przez Atlanty polskim samolotem RWD-5bis.

12 V 1936r Serce Józefa Piłsudskiego zostało złożone w grobie jego matki Marii na Cmentarzu na Rossie w Wilnie.

14 – 20 maja

16 V 1657r. Ks. Andrzej Bobola został w okrutny sposób zamęczony na śmierć przez Kozaków w rzeźni w Janowie Poleskim.

18 V 1920r. W Wadowicach urodził się Karol Józef Wojtyła drugi syn Karola Wojtyły i Emilii z Kaczorowskich. W wieku 58 lat 16 października 1978 roku został wybrany papieżem i przyjął imię Jan Paweł II. Podczas swojego wyjątkowego, trwającego dwadzieścia siedem lat pontyfikatu odbył ponad sto podróży zagranicznych docierając do wiernych na wszystkich zamieszkałych kontynentach.

19 V 1983r Na warszawskich Powązkach został pochowany Grzegorz Przemyk.

21 – 27 maja

25 V 1543r. Zmarł Mikołaj Kopernik

25 V 1948r. Mord na rotmistrzu Witoldzie Pileckim. 25 maja 1948 r. z wyroku komunistycznego sądu został zamordowany rtm. Witold Pilecki " bohater oporu przeciwko dwóm totalitaryzmom.

26 V 1941r. Kontrtorpedowiec ORP „Piorun” stoczył bitwę z niemieckim pancernikiem „Bismarck”. Polska jednostka wiążąc przez godzinę siły wroga pozwoliła na jego osaczenie i dzień później zatopienie przez alianckie okręty. Jak opisywał to nierówne starcie Jerzy Pertka mały kontrtorpedowiec polski walczy z najpotężniejszym podówczas pancernikiem świata. [...] porównanie, które może najwięcej mówi: salwa burtowa „Pioruna” ważyła 132kg, salwa zaś najcięższej i średniej artylerii „Bismarcka” z górą 8000 kg, a więc przeszło sześćdziesiąt razy więcej.

28 maja – 3 czerwca

28 V 1941r. Do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz został przywieziony franciszkanin Św. Maksymilian Maria Kolbe. Aby ratować swojego współwięźnia dobrowolnie wybrał śmierć głodową. Zmarł 14 VIII 1941 r.

30 V 1833r. Narzucenie przez mocarstwa „opiekuńcze” Rzeczypospolitej Krakowskiej nowej konstytucji, która była zemstą za nieudaną próbę wzniecenia powstania w kraju przez emigrantów z organizacji Zemsta Ludu;

3 VI 1917r. W Wersalu w wyniku zabiegów Romana Dmowskiego i Ignacego Paderewskiego premierzy Francji, Wielkiej Brytanii i Włoch proklamowali odtworzenie zjednoczonej, posiadającej dostęp do morza i niepodległej Polski.

4 – 10 czerwca

4 VI 1960r. Umiera Generał Józef Haller

8 VI 1794r. Rada Najwyższa Narodowa powołała Dyрекcję Biletów Skarbowych jako pierwszą w Polsce instytucję emisyjną oraz uchwaliła emisję pierwszych polskich banknotów – biletów skarbowych.

8 VI 1987r. Na lotnisku Warszawa-Okęcie rozpoczęła się III pielgrzymka Ojca Świętego Jana Pawła II do Ojczyzny. Dwie poprzednie wizyty, w 1979 i 1983 roku, również miały miejsce w czerwcu. Za każdym razem Papieża Polaka witały miliony rodaków pragnących świadectwa prawdy i wsparcia duchowego, tak potrzebnego w czasach PRL.

11 – 17 czerwca

14 VI 1932r. W odpowiedzi na antypolską politykę senatu Wolnego Miasta Gdańska na redę gdańskiego portu wpłynął polski niszczyciel ORP „Wicher”. W ten sposób na polecenie marszałka Józefa Piłsudskiego jego załoga zmanifestowała prawa okrętów RP do użytkowania tego portu. Akt ten wymógł na gdańszczanach zmianę ich dotychczas negatywnego względem Polski stanowiska.

14 VI 1634r. Rzeczpospolita Obojga Narodów i Carstwo Rosyjskie zawarły pokój wieczysty w Polanowie kończący wojnę smoleńską (1632-1634), a w praktyce podsumowujący wojny polsko-rosyjskie toczone w I poł. XVII wieku.

17 VI 1793r. W Grodnie rozpoczęły się obrady ostatniego sejmiku I Rzeczypospolitej. W jego trakcie, pod silną presją wojsk carskich, zatwierdzono traktat drugiego rozbiór Polski.

18 – 24 czerwca

20 VI 1793r. W Surochowie urodził się jeden z najbardziej popularnych polskich komediopisarzy, poeta i bajkopisarz, Aleksander Fredro. W młodości w trakcie wojen napoleońskich zgodnie z rodzinnymi tradycjami patriotycznymi walczył w szeregach wojska Księstwa Warszawskiego za co został odznaczony Virtuti Militari i Legią Honorową. Jako artysta pozostawił po sobie tak znane komedie jak „Zemsta”, „Śluby panieńskie”, czy też „Damy i huzary” oraz bajki „Paweł i Gawel” i „Małpa w kąpielu”.

20 VI 1940r. W podwarszawskich Palmirach Niemcy rozpoczęli masową egzekucję więźniów z Pawiaka. W jej trakcie zamordowano aż 358 osób, wśród których były 82 kobiety. Była to największa z przeprowadzonych w tym miejscu egzekucji. Pośród zamordowanych znaleźli się wybitni przedstawiciele polskiej kultury, intelektualiści, politycy i sportowcy. Mord przeprowadzono w ramach tzw. Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej, nazywanej też Akcją AB, wymierzonej przeciw polskim elitom.

24 VI 1838r. W Krakowie urodził się najwybitniejszy polski malarz historyczny Jan Matejko.

25 czerwca – 1 lipca

26 VI 1295r Przemysł II został koronowany w Gnieźnie na króla Polski. Od tego dnia orzeł biały jest godłem Polski.

29 VI 1941r. W Nowym Jorku zmarł jeden z najwybitniejszych polskich pianistów i mężów stanu, kompozytor i polityk Ignacy Jan Paderewski. Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski wydał rozkaz, w którym napisał: zasługi Jego dla Sprawy Polskiej były niezmierzone. Sprawie tej oddał talent genialnego artysty. Zdobyte tym talentem sławę, cały swój osobisty urok i autorytet, cały majątek i cały wysiłek swego płomiennego i niezłomnego serca oddał na usługi Polski.

1 VII 1569r. Na sejmie w Lublinie podpisano akt unii pomiędzy Koroną Królestwa Polskiego i Wielkim Księstwem Litewskim. Umowa ta zastąpiła dotychczasową unią personalną, unią realną. Od tej pory oba państwa miały wspólnego monarchę, herb, sejm, politykę zagraniczną i obronną. Unia Lubelska zapoczątkowała istnienie Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

2 – 8 lipca

2 VII 1811r. Pieniądz papierowy w Księstwie Warszawskim. Nadano mu dekretem nazwę „Kassowy bilet Xięstwa Warszawskiego” o nominałach 1, 2 i 5 talarów.

3 VII 1943r. Dzień przed swoją tragiczną śmiercią w katastrofie lotniczej Premier RP i Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski wziął udział w konferencji prasowej dla zagranicznych dziennikarzy w Kairze. W jej trakcie zadeklarował, że osobiście będzie dowodził pierwszymi oddziałami Armii Polskiej, które wkroczą do ojczyzny.

4 VII 1610r. Pod Kłuszynem hetman polny koronny Stanisław Żółkiewski rozgromił przeważające siły rosyjsko-szwedzkie. Zwycięstwo to otworzyło jego wojskom drogę do Moskwy i umożliwiło zajęcie Kremla.

9 – 15 lipca

09 VII 1521r. W Krakowie w wawelskiej katedrze na Wieży Zygmuntowskiej zawieszono Dzwon Zygmunta. Został wykonany na zamówienie króla Zygmunta I Starego przez pochodzącego z Norymbergi ludwisarza Hansa Behama. Aż do 1999 roku był największym dzwonem w Polsce.

14 VII 1944r. W Moskwie Józefa Stalin wydał rozkaz dotyczący traktowania żołnierzy Armii Krajowej na terenach zajmowanych przez Sowieców. Nakazywał w nim, aby *w żadne stosunki z tymi oddziałami nie wchodzić. Natychmiast po stwierdzeniu ich obecności ich stan osobowy rozbrajać i kierować do specjalnie utworzonych punktów zbornych dla kontroli. W przypadku stawienia oporu przez oddziały polskie użyć wobec nich siły zbrojnej.*

15 VII 1410r. Na polach Grunwaldu wojska polsko-litewsko-ruskie, dowodzone przez króla Władysława Jagiełłę, pokonały siły Zakonu Krzyżackiego wspierane przez kwiat rycerstwa zachodnioeuropejskiego.

16 – 22 lipca

16 VII 1922r W Katowicach podpisano akt przyłączenia części Górnego Śląska do Polski po III powstaniu śląskim.

19 VII 1920r. Hrabia Pál Teleki został po raz pierwszy desygnowany na premiera Królestwa Węgier. Jedną z pierwszych inicjatyw utworzonego przez niego rządu było podjęcie decyzji o wysłaniu na własny koszt bezpłatnej pomocy wojskowej dla pogrążonej w wojnie z Rosją Bolszewicką Polski. Niezbędna amunicja, karabiny oraz sprzęt polowy dotarły do Skierniewic w przededniu Bitwy Warszawskiej i pomogły odmienić losy wojny.

20 VII 1797r. Pierwsze wykonanie „Mazurka Dąbrowskiego”

23 – 29 lipca

23 VII 1944r. Ze Lwowa została nadana nieszyfrowana depesza: *Żołnierze Armii Krajowej walczą o Lwów. Z pieśnią o Wolnej Polsce idą w bój mężczyźni, kobiety i dzieci. Włosy się jeżą na głowie na widok ataku naszych na lufy niemieckich karabinów maszynowych. [...] Chłopczy ze Lwowa są godni żołnierzy spod Monte Cassino [...].*

24 VII 1919r. Utworzenie Policji Państwowej. Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r. postawiło przed elitami rządowymi szereg niecierpiących zwłoki problemów. Sprawne zorganizowanie służb porządkowych, które chroniłyby obywateli i dopiero co przywróconą państwowość, było jednym z priorytetowych zadań.

26 VII 1885r Rugi pruskie - władze pruskie wydały nakaz wysiedlenia z terytorium państwa wszystkich Polaków i Żydów z paszportami rosyjskimi i austriackimi.

30 lipca – 5 sierpnia

2 VIII 1944r. Zdobyte przez Powstańców Warszawskich gmachu Polskiej Wytworni Papierów Wartościowych oraz budynku mieszkalnego jej pracowników, PWPW pozostawała w rękach powstańczych do 28 VIII 1944r.;

05 VIII 1772r. Pierwszy rozbiór Polski

1 VIII 1944r. Godzina W – wybuch Powstania Warszawskiego

6 – 12 sierpnia

12 VIII 1943r. Przeprowadzono jedną z najważniejszych akcji zbrojnych polskiego podziemia – Akcję Góral, w wyniku której uprowadzono samochód bankowy z pieniędzmi o wartości prawie 105 milionów okupacyjnych złotych;

6 VIII 1942r. W niemieckiej komorze gazowej w Treblince został zabity pedagog, lekarz, pisarz i znany obrońca praw dzieci, Janusz Korczak. Był założycielem działającego przez trzydzieści lat w Warszawie, nowatorskiego Domu Sierot. Swoim podopiecznym pozostał wierny do samego końca. Pomimo oferowanej możliwości ucieczki, został wywieziony z warszawskiego getta wraz z dziećmi i swoimi współpracownikami do obozu zagłady.

09 VIII 1382r. Książę Władysław Opolczyk funduje klasztor na Jasnej Górze.

13 – 19 sierpnia

16 VIII 1794r Pojawienie się w obiegu pierwszych polskich banknotów – biletów skarbowych, wzory biletów skarbowych zostały zatwierdzone osobiście przez Tadeusza Kościuszkę

16 VIII 1914r. Utworzenie przy armii Austro – Węgierskiej Legionów Polskich

17 VIII 1920r. Bitwa pod Zadwórzem koło Lwowa-„Polskie Termopile.”

W szczytowym momencie walk z bolszewikami, 330 ochotników ze Lwowa stoczyło pod Zadwórzem bohaterski bój z przeważającą liczebnie 1. Armią Konną Siemiona Budionnego. Z racji młodego wieku nazwano ich potem Orłętami Lwowskimi. W ciągu 11 godzin, odparli oni sześć ataków sowieckiej kawalerii, a gdy zabrakło amunicji, bronili się bagnietami. Dowódca Bolesław Zajączkowski z częścią żołnierzy popełnili samobójstwo, aby nie wpaść żywcem w ręce wroga, a z walk ocalało zaledwie trzydziestu obrońców. Choć przegrana, bitwa ta ocaliła Lwów, gdyż zaskoczony siłą oporu Budionny zrezygnował z dalszego marszu na miasto. Legendę Orłąt upamiętnił ustanowiony w II Rzeczypospolitej Krzyż Zadwórzeński, nadawany obrońcom Kresów. Od 1925 r. w warszawskim Grobie Nieznanego Żołnierza spoczywa właśnie poległe pod Zadwórzem Orłę Lwowskie.

20 – 26 sierpnia

23 VIII 1919r. O wczesnych godzinach porannych członkowie Polskiej Organizacji Wojskowej rozpoczęli powstanie sejneńskie. Jego celem było przyłączenie spornych z Litwą terenów do Polski. Po kilku dniach walk powstańców dowodzonych przez por. Adama Rudnickiego wsparło Wojsko Polskie. W ich wyniku wojsko litewskie zostało ostatecznie zmuszone do wycofania się, a ziemia sejneńska znalazła się w granicach II Rzeczypospolitej.

24 VIII 1675r. Król Jan III Sobieski pokonał blisko dwukrotnie liczniejsze wojska Tatarskie pod Lesienicami nieopodal Lwowa.

26 VIII 1943r. Oddział Narodowych Sił Zbrojnych zlikwidował w zasadzce dowódcę niemieckiej 174 Dywizji Rezerwowej, gen. Kurta Rennera. Akcję przygotował ze swoim oddziałem Tomasz Wójcik „Tarzan”. Kurt Renner był najwyższym stopniem niemieckim oficerem zlikwidowanym przez zbrojne ramię polskiego podziemia.

27 sierpnia – 2 września

28 VIII 1932r. W Berlinie zakończyły się Międzynarodowe Zawody Samolotów Turystycznych Challenge 1932. Choć faworytami byli gospodarze to po pierwsze miejsce sięgnęli Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura. Zwycięska załoga wystartowała na specjalnie skonstruowanym na potrzeby zawodów polskim samolocie turystyczno-sportowym RWD-6. W rocznicę tego sukcesu obchodzone jest Święto Lotnictwa Polskiego.

31 VIII 1939r. Ostatnie niemieckie ultimatum dla Polski. Prowokacja gliwicka

02 IX 1945r. W Warszawie utworzono Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość, które było najliczniejszą konspiracją organizacją niepodległościową w Polsce po zakończeniu II wojny światowej. Na czele WiN-u stali kolejni prezesi Zarządu Głównego, którzy pełnili swoje obowiązki do momentu aresztowania przez komunistyczny aparat represji: płk Jan Rzepecki do listopada 1945 roku, płk Franciszek Niepokólczycki do października 1946 roku, ppłk Wincenty Kwieciński do stycznia 1947 roku oraz ppłk Łukasz Ciepliński do listopada 1947 roku. W rocznicę zamordowania ostatniego z nich obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych.

3 – 9 września

4 IX 1809r. W Krzemieńcu na Wołyniu przyszedł na świat jeden z najwybitniejszych polskich twórców romantyzmu, Juliusz Słowacki. Po ukończeniu studiów prawniczych przeniósł się do Warszawy, w której przeżył Powstanie Listopadowe. W jego trakcie dzięki napisanym utworom zyskał sławę pierwszego poety insurekcji. Jeszcze w trakcie powstania udał się na emigrację, na której stworzył swoje najwybitniejsze dramaty „Konrada”, „Balladynę”, czy też „Lillę Wenedę”, a także liczne wiersze i poematy. Wraz ze swoim antagonistą Adamem Mickiewiczem został uznany za wieszcz narodowego.

07 IX 1939r. Kapitulacja Westerplatte. Westerplatte broni się nadal! – te słowa wypowiedane przez spikera Polskiego Radia podczas pierwszych wrześniowych dni 1939 roku dodawały otuchy nie tylko polskim żołnierzom walczącym z wojskami niemieckimi na froncie, ale także całemu społeczeństwu II Rzeczypospolitej.

09 IX 1475r. Ukazał się pierwszy druk w języku polskim.

10 – 16 września

11 IX 1920r. Śmierć bohaterskiej sanitariuszki – Teresy Grodzińskiej – z rąk bolszewików.

Teresa Grodzińska to 21-letnia sanitariuszka, która pomimo zbliżających się oddziałów bolszewickich, pozostała przy ciężko rannych polskich żołnierzach. Uwięziona przez bolszewików w stodole we wsi Czortowice, przez kilka dni broniła się siekierą przed napastnikami. Została bestialsko zamordowana 11. września 1920 r.. Teresa Grodzińska to symbol bohaterstwa, ale i okrutnego losu Polek w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Odznaczona pośmiertnie Krzyżem Walecznych i Orderem Virtuti Militari, stała się bohaterką literatury i filmu. Do okoliczności jej śmierci nawiązuje m.in. fabuła filmu Wrota Europy z 1999 r., o siostrach miłosierdzia, które decydując się pozostać przy rannych, padają ofiarami bolszewików.

15 IX 1820r. Uroczyste rozpoczęcie usypywania kopca Kościuszki na wzgórzu św. Bronisławy w zachodniej części Krakowa;

18 IX 1833r. Sejm Wolnego Miasta Krakowa uchwalił prawo bicia własnej monety – złotówki krakowskiej, która weszła do obiegu w 1835r.

17 – 23 września

17 IX 1939 r. Ok. godziny 6:00 wojska sowieckie rozpoczęły agresję na Polskę. Pomimo miażdżącej przewagi wroga polskie oddziały Korpusu Ochrony Pogranicza podjęły walkę, w ramach której stoczyły szereg bitew i potyczek z Armią Czerwoną.

18 IX 1833r Uchwałą Zgromadzenia Reprezentantów Wolnego Miasta Krakowa dotycząca bicia własnej monety, tzw. Złotówki krakowskiej. Powodem uchwały była najprawdopodobniej chęć zachowania wizerunku polskiego Orła białego na awersie monety, szczególnie po zaprzestaniu bicia monet z Orłem w Królestwie Kongresowym.

21 IX 1939r. Strzegący dostępu do Warszawy 1. batalion 30. Pułku Strzelców Kaniowskich powstrzymał w rejonie wsi Placówka i Młocin zaciekle natarcia przeważających sił niemieckich. Wiążąc przez kilka godzin oddziały wroga umożliwił wojskom gen. Tadeusza Kutrzeby przebicie się do oblężonej stolicy. W trakcie krwawych walk poległ dowódca batalionu mjr Bronisław Kamiński, jego oficerowie oraz ponad 500 żołnierzy.

24 - 30 września

24 IX 1821r. W wsi Laskowo Głuchy koło Wyszkowa przyszedł na świat jeden z polskich wieszczów narodowych Cyprian Kamil Norwid. W wieku 21 lat opuścił kraj i całe swoje dorosłe życie tworzył na obczyźnie. Jego twórczość wymykała się z przyjętych kanonów i wyprzedzała swoje czasy. Choć najczęściej kojarzony jest z poezją to jego działalność miała znacznie szersze ramy. Tworzył jako prozaik, dramaturg, rzeźbiarz, malarz i rysownik.

25/26 IX 1920r. Polskie oddziały wkraczają do Grodna.
W nocy z 25. na 26. września 1920 r. oddziały 2. Armii Wojska Polskiego pod dowództwem gen. Edwarda Rydza-Śmigłego, zajęły opuszczone przez bolszewików Grodno. Był to przełomowy moment Bitwy Niemeńskiej, rozgrywającej się w dniach 20.-29. września 1920 r. Bitwa ta jest uważana za najbardziej spektakularne zwycięstwo polskich oddziałów obok Bitwy Warszawskiej.

30 IX 1854 Śmierć gen. Jozefa Chłopickiego, dyktatora powstania listopadowego, który ostatnie lata życia spędził w Wolnym Mieście Krakowie

1 – 7 października

3 X 1654r. Wykorzystując osłabienie Rzeczypospolitej Obojga Narodów wyniszczającymi walkami powstania Chmielnickiego armia rosyjska zdobyła Smoleńsk. Po blisko trzymiesięcznym oblężeniu wojska Aleksego I Michajłowicza zmusiły załogę twierdzy do kapitulacji. Utrata Smoleńska przez Rzeczpospolitą była bezpowrotna, a stan ten został usankcjonowany w 1667 roku postanowieniami rozejmu w Andruszowie.

5 X 1938r. Eksperymentalna audycja telewizyjna.

6 X 1788r. Na Zamku Królewskim w Warszawie rozpoczęły się obrady sejmu, który przeszedł do historii pod nazwą Sejmu Wielkiego lub Czteroletniego. Jego głównym celem było zreformowanie i uzdrowienie państwa, które stanęło przed widmem utraty suwerenności. Największym osiągnięciem sejmów było uchwalenie w 1791 roku Konstytucji 3 maja. Historycznym obradom przewodniczyli marszałkowie Stanisław Małachowski i Kazimierz Nestor Sapieha.

8 – 14 października

9 X 1683r. Niespełna miesiąc po victorii wiedeńskiej „Lew Lechistanu”, król Jan III Sobieski po raz drugi rozgromił wojska tureckie w decydującej bitwie pod Parkanami (dzisiejsze Štúrovo). Armia Kary Mehmeda Paszy została najpierw związana walką na lewym skrzydle wojsk polsko-cesarskich przez hetmana Stanisława Jabłonowskiego, a następnie jazda prawego skrzydła dowodzonego przez Hieronima Lubomirskiego podjęła próbę odcięcia Turków od mostu na Hronie, który stanowił dla nich jedyną drogę odwrotu. Tureckie wojska rzuciwszy się do ucieczki uległy kompletnemu rozbiciu ponosząc większe straty niż pod Wiedniem.

11 X 1830r. W warszawskim Teatrze Wielkim Fryderyk Chopin zagrał pożegnalny koncert z okazji planowanego wyjazdu z kraju. Był to jednocześnie ostatni koncert wirtuoza w Polsce, do której już nigdy nie zdołał powrócić.

14 X 1773r. Na wniosek króla Stanisława Augusta Poniatowskiego Sejm Rzeczypospolitej powołał Komisję Edukacji Narodowej. Była to pierwsza państwowa instytucja oświatowa w całej Europie. Jej celem było przeprowadzenie ogólnonarodowej reformy oświaty oraz przejęcie szkolnictwa kierowanego dotąd przez rozwiązany w 1773 roku zakon jezuitów. Pierwszym prezesem KEN został biskup wileński Ignacy Jakub Massalski.

15 – 21 października

15 X 1920r. Polskie oddziały wypędzają bolszewików z Mińska.

Po zwycięstwie w Bitwie nad Niemnem 2 i 4 Armia Wojska Polskiego ścigały bolszewików aż do Mińska. Oddział Wydzielony pod dowództwem płk. Gustawa Paszkiewicza bez większego trudu zdobył Mińsk 15 października. Niestety, już 16 października Paszkiewicz otrzymał rozkaz odwrotu. Mimo zamieszkałej tam licznej społeczności polskiej, zgodnie z rokowaniami pokojowymi Mińsk miał przypaść stronie sowieckiej. Wraz z żołnierzami miasto opuścili również mińscy Polacy, w obawie przed sowieckimi represjami. Walki o Mińsk upamiętnia napis na warszawskim Grobie Nieznanego Żołnierza.

16 X 1978r. W Watykanie, ku zaskoczeniu całego świata, biskupi zebrani na konklawe wybrali arcybiskupa krakowskiego, kardynała Karola Wojtyłę na zwierzchnika Kościoła katolickiego. Był to pierwszy od 455 lat papież nie pochodzący z Włoch i pierwszy w historii Polak, który zasiadł na tronie stolicy Piotrowej. Jako Jan Paweł II walnie przyczynił się do upadku komunistycznego zniewolenia Europy Środkowo-Wschodniej. Pielgrzymując umacniał w wierze ludzi na całym świecie. Wprowadził Kościół w drugie tysiąclecie. Jednocześnie jako wierny syn polskiej ziemi zawsze pozostawał dla swoich rodaków opiekunem, podporą i nauczycielem.

19 X 1984r. Porwanie księdza Jerzego Popiełuszki . Ksiądz Jerzy Popiełuszko od sierpnia 1980, kiedy to towarzyszył strajkującym robotnikom Huty Warszawa, związany był z "Solidarnością". W stanie wojennym szybko stał się celem ataków komunistycznej propagandy i SB.

22 – 28 października

25 X 1918r. Powołanie przez Radę Regencyjną gen. Tadeusza Rozwadowskiego na pierwszego szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

26 X 1956r. Po ponad trzech latach internowania przez komunistyczne władze uwolniony został Prymas Polski Stefan Wyszyński. W trakcie odosobnienia kardynał był przetrzymywany kolejno w Rywałdzie, Stoczku, Prudniku i Komańczy. Jako więzień był inwigilowany i podsłuchiwany. Starano się też kardynała na różne sposoby złamać psychicznie. Warunki, w których był przetrzymywany przyczyniły się do rozwoju choroby nerek i reumatyzmu.

27 X 1991r. W Polsce odbyły się pierwsze po II wojnie światowej, w pełni wolne i demokratyczne wybory parlamentarne. W ich wyniku z nieznaczną przewagą zwyciężyła Unia Demokratyczna, która zdobyła 62 mandaty poselskie. Tuż za nią uplasował się postkomunistyczny Sojusz Lewicy Demokratycznej z 60 miejscami w parlamencie. Łącznie w Sejmie zasiedli przedstawiciele, aż 24 ugrupowań politycznych.

29 października – 4 listopada

1 XI 1918 r. Powstaje Związek Harcerstwa Polskiego łączący wszystkie wcześniej działające organizacje harcerskie i skautowe, organizacja podkreślająca swoje patriotyczne i wychowawcze cele.

2 XI 1925r. W Warszawie pod kolumnadą Pałacu Saskiego złożono zwłoki bezimiennego polskiego żołnierza poległego w 1918 roku, ekshumowane i przewiezione z Cmentarza Obrońców Lwowa. Nowe miejsce pochówku nazwane Grobem Nieznanego Żołnierza zostało zaprojektowane przez artystę Stanisława Ostrowskiego.

2 XI 1818r. Prezesem Senatu Rządzącego – władzy wykonawczej w Rzeczypospolitej Krakowskiej zostaje Stanisław Wodzicki – z zamiłowania botanik – ogrodnik, członek honorowy Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk, konserwatysta, przyczynił się do ograniczenia autonomii uniwersytetu i jego rektora

5 – 11 listopada

7 XI 1867r. W Warszawie przyszła na świat wybitna uczona w zakresie fizyki i chemii Maria Skłodowska. Po wyjeździe do Paryża i poślubieniu francuskiego fizyka Pierre'a Curie prowadziła wraz z nim prace badawcze, które zaowocowały odkryciem dwóch nowych pierwiastków: polonu i radu. Za intensywne badania małżonkowie zostali wraz z Henrim Becquerelem nagrodzeni Nagrodą Nobla z fizyki. Maria Skłodowska-Curie powtórnie otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii, tym samym zostając jedyną kobietą-uczoną dwukrotnie wyróżnioną przez noblowską komisję. Była również pierwszą kobietą profesorem wykładającym na paryskiej Sorbonie.

09 XI 1939r. Przebywający na uchodźstwie w Paryżu premier rządu RP i Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski odznaczył miasto Warszawę najwyższym polskim odznaczeniem wojskowym. W przemówieniu związanym z tym wydarzeniem powiedział: *w uznaniu bohaterskiego, wytrwałego męstwa dowiedzonego przez ludność stołecznego miasta Warszawy w obronie przeciw najazdowi niemieckiemu, w zgodzie z uchwałą Rady Ministrów R. P. [...] nadaję Krzyż Srebrny Orderu Wojennego "Virtuti Militari" V klasy miastu stołecznemu Warszawie.*

11 XI 1918r. Rada Regencyjna przekazała władzę nad podległym jej wojskiem Józefowi Piłsudskiemu, co uznano później za datę odzyskania pełnej niepodległości.

12 – 18 listopada

16 XI 1846r Aneksja Wolnego Miasta Krakowa przez Austrię

13 XI 1924r. Pisarz Władysław Reymont został drugim polskim laureatem literackiej Nagrody Nobla. Komitet Noblowski przyznał Polakowi tę prestiżową nagrodę za napisaną w latach 1901 – 1908 czterotomową powieść „Chłopi”.

15 XI 1916r. Umiera Henryk Sienkiewicz, pisarz, laureat nagrody Nobla

19 – 25 listopada

20 XI 1900r. W Krakowie odbył się ślub Jadwigi Mikołajczykówny i poety Lucjana Rydla. Zorganizowana po nim uroczystość weselna, która odbyła się w dworku w Bronowicach zainspirowała Stanisława Wyspiańskiego do napisania dramatu „Wesele”.

23 XI 1619r. Oddziały polskie pod wodzą Walentego Rogowskiego pokonały w bitwie pod Humiennym siły księcia siedmiogrodzkiego Jerzego I Rakoczego. Po stronie polskiej w walkach wzięły udział słynące z bitności oddziały jazdy lekkiej zwane lisowczykami. Zwycięstwo to zmusiło wojska siedmiogrodzkie do zaprzestania prowadzonego przez nie oblężenia Wiednia, przez co nazywane jest pierwszą odsieczą wiedeńską.

23 XI 1793r. W Grodnie zakończyły się ostatni sejm I Rzeczypospolitej. Jego obrady odbyły się pod lufami rosyjskich wojsk, które otoczyły grodzieński zamek. Nad przebiegiem sejmku, który miał zatwierdzić II rozbiór Polski, czuwał nowy ambasador rosyjski Jakub Sievers. Podjęty przez część posłów opór został złamany po przez aresztowania. W ten sposób sterroryzowany sejm nie tylko zatwierdził kolejny rozbiór, ale również m.in. podpisał wieczyste przymierze z Rosją oraz odrzucił Konstytucję 3 maja.

26 listopada – 2 grudnia

26 XI 1855r. Umiera w Konstantynopolu Adam Mickiewicz – Polski wieszcz narodowy.

28 XI 1627r. Pod Oliwą, na redzie portu gdańskiego doszło do największej batalii w jakiej wzięły udział siły morskie I Rzeczypospolitej. W trakcie bitwy polskie okręty zdołały pokonać bardziej doświadczoną flotyllę szwedzką. Sukces ten miał duże znaczenie propagandowe dla dworu Wazów.

2 XII 1991r. Rzeczpospolita Polska jako pierwsze państwo na świecie uznała niepodległość Ukrainy. Wydarzenie to zostało poprzedzone dzień wcześniej przez ogólnoukraińskie referendum, podczas którego nasi wschodni sąsiedzi odpowiedzieli na pytanie: *Czy zgadza się Pan/Pani z Aktem ogłoszenia niepodległości Ukrainy?* Ponad 90% osób, która wzięło udział w referendum opowiedziało się za niepodległym państwem ukraińskim.

3 – 9 grudnia

5 XII 1867r. W majątku Zułów na Wileńszczyźnie urodził się twórca niepodległej II RP Józef Klemens Piłsudski. Był synem Józefa Wincentego, komisarza powiatu kowieńskiego w powstaniu styczniowym i Marii z Billewiczów. Późniejszy pierwszy Marszałek Polski od młodości związał się z konspiracją antycarską i działaniem na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości. Jako jeden z najwybitniejszych przedstawicieli pokolenia, które po 123 latach zaborów podjęło zwycięską walkę o wolność ojczyzny, miał szczęście i zaszczyt być głównym budowniczym, a także symbolem odzyskanej państwowości.

6 XII 1846r. Decyzja rządu austro-węgierskiego o wcieleniu Rzeczypospolitej Krakowskiej do Galicji, koniec istnienia Wolnego Miasta Krakowa

9 XII 1916r. Wprowadzenie do obiegu na terenach Królestwa Polskiego okupowanego przez Cesarstwo Niemieckie marki polskiej, która była środkiem płatniczym w Polsce do 1924r.

10 – 16 grudnia	<p>10 XII 1905r. Literacka Nagroda Nobla dla Henryka Sienkiewicza. Henryk Sienkiewicz był szóstym laureatem Literackiej Nagrody Nobla. Było to już wówczas istotne i szeroko uznawane wyróżnienie. Mając tego pełną świadomość powieściopisarz chciał wykorzystać własną chwałę do zainteresowania Europy sprawą polską.</p> <p>13 XII 1936r. Oblot prototypu bombowca Łoś PZL-37 „Łoś” jest z pewnością jednym z najbardziej znanych polskich samolotów okresu dwudziestolecia międzywojennego. Był to dwusilnikowy bombowiec o nowoczesnej konstrukcji, który wedle projektów miał zastąpić przestarzałe samoloty bombowe Fokker F.VIIB/3m.</p> <p>14 XII 1970r. W Gdańsku w Stoczni im. Lenina rozpoczął się strajk będący wyrazem sprzeciwu wobec ogłoszonych dwa dni wcześniej podwyżek cen mięsa i artykułów żywnościowych. Protest rozszerzył się na zakłady na całym Wybrzeżu i przeszedł do historii pod nazwą Grudnia '70. Komunistyczne władze zdecydowały się na użycie siły, w tym wojska i ciężkiego sprzętu. Przeciw protestującym, nazwanym przez I sekretarza KC PZPR Władysława Gomułkę kontrrewolucją, użyto ostrej amunicji. W trakcie starć z rąk komunistów zginęło co najmniej 45 osób, a ponad tysiąc kolejnych zostało rannych.</p>
-----------------	---

17 – 23 grudnia	<p>17 XII 1970r. Przyjeżdżający rano do Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni robotnicy zostali zaskoczeni niemożnością dostania się do otoczonego przez wojsko zakładu pracy. Około godziny 6:00 do gęstniejącego i napierającego na siebie tłumu stoczniovców otworzono ogień. Rozpoczął się dzień, który przeszedł do historii, jako czarny czwartek.</p> <p>19 XII 1923r. W Polsce został utworzony tzw. rząd fachowców, na czele którego po raz drugi jako premier stanął prof. Władysław Grabski. Celem tego gabinetu było rozwiązanie nękającego wyniszczony wojnami kraj kryzysu gospodarczego i powstrzymanie hiperinflacji. Rząd Grabskiego z powodzeniem przeprowadził reformę walutową zastępując markę złotym, zlikwidował wysoką inflację, zrównoważył państwowy budżet oraz wprowadził reformę rolną.</p> <p>21 XII 1944r. Generał Leopold Okulicki „Niedźwiadek” został mianowany ostatnim Komendantem Głównym Armii Krajowej. Funkcję tę sprawował przez niespełna miesiąc. 19 stycznia 1945 roku w obliczu rozpoczętej przez Armię Czerwoną ofensywy i przekroczenia przez nią Wisły, wydał rozkaz rozwiązujący Armię Krajową. Jednocześnie działalność niepodległościową kontynuował w ramach konspiracyjnej organizacji NIE.</p>
-----------------	--

24 – 31 grudnia	<p>26 XII 1820r Adam Mickiewicz napisał Odeę do młodości.</p> <p>27 XII 1918r. wybuch Powstanie Wielkopolskie, rozpoczynają się działania zbrojne</p> <p>30 XII 1918r Żurawiejki – sformowanie 17 Pułku Ułanów Poznańskich i jego żurawiejka pułkowa</p>
-----------------	---